

SUSTAV UPRAVLJANJA ZAŠTITOM OKOLIŠA KAO DIO CJELOVITOG SUSTAVA UPRAVLJANJA POSLOVANJEM

UVOD

Prošle su tri godine kako su INA-Maziva Zagreb dobila certifikat za sukladnost sustava osiguranja kvalitete po normi ISO 9001:1994. Kroz sve ovo vrijeme sustav se održava i kontinuirano unapređuje.

Pokazujući brigu za okoliš poslovanje INA-Maziva Zagreb odlučilo je izgraditi sustav upravljanja zaštitom okoliša po međunarodnoj normi ISO 14001:1996 kao dio cjelovitog sustava upravljanja poslovanjem. Međunarodna norma ISO 14001 dijeli zajednička načela sustava upravljanja okolišem s nizom normi ISO 9000 sustava kvalitete. Zbog toga je izabran postojeći certificirani sustav osiguranja kvalitete kao polazna osnova za uspostavu sustava upravljanja zaštitom okoliša, iako se primjena pojedinih sastavnica razlikuje zbog različitih namjena i različitih zainteresiranih strana.

Integrirani sustavi kvalitete i zaštite okoliša u Mazivima Zagreb imaju puno opravdanje zbog manjih troškova izgradnje, dokumentacije, audita i certifikacije sustava.

Svako poduzeće pa tako i Maziva Zagreb imaju pet glavnih skupina zainteresiranih strana, a to su kupci, zaposlenici, vlasnici, dobavljači i društvo.

Sustav kvalitete prvenstveno je usmjeren na zadovoljavanje kupaca. Međutim zahtjevi društva postaju sve stroži u odnosu na zdravstvene i sigurnosne uvjete na radnom mjestu, zaštitu okoliša i opću sigurnost. Stoga suvremeno poduzeće mora proširiti svoje pristupe kvaliteti odnosno kvalitetu usmjeriti na društvo i zajednicu u cjelini. Maziva Zagreb su izgradnjom integriranog sustava uzela u obzir i elemente učinkovitosti korištenja materijala i energije, zaštite okoliša i probleme zbrinjavanja otpada nakon uporabe proizvoda.

POLITIKA KVALITETE I ZAŠTITE OKOLIŠA

Uvođenje sustava osiguranja kvalitete u Maziva Zagreb prema normi ISO 9001 dovodi do boljeg i racionalnijeg upravljanja poslovanjem tvrtke i stvara uvjete za pružanje kvalitetnijih proizvoda i usluga prema zahtjevima kupca.

Našu sadašnjost i budućnost zasnivamo na dugogodišnjem iskustvu i tradiciji proizvodnje visokokvalitetnih industrijskih maziva i srodnih proizvoda. Naš položaj na tržištu gradimo bliskim odnosom s našim dobavljačima i kupcima kroz neposredne i redovite kontakte.

Izlazimo u susret različitim zahtjevima naših kupaca jer dajemo naglasak na vlastito znanje, koje omogućuje da proizvodimo proizvode prema potrebama praktične primjene.

Naš položaj na tržištu određuju zaposleni kod kojih razvijamo specifični osjećaj pripadnosti tvrtki.

U proizvodnoj tehnologiji Maziva Zagreb već je dulji niz godina prisutan program smanjenja štetnog utjecaja na okoliš, i to s posebnim naglaskom na zaštitu voda i zraka, jer se nalazimo na vodozaštitnom području u blizini naselja.

Uvođenje sustava upravljanja zaštitom okoliša prema normi ISO 14001 obvezuje Maziva Zagreb na stalnu kontrolu i kontinuirano poboljšanje utjecaja na okoliš tijekom proizvodnje, korištenjem proizvoda i davanjem usluga.

Politika prema okolišu obuhvaća:

- redovitu analizu aspekata okoliša;
- utvrđivanje značajnih aspekata i utjecaja na okoliš;

- poduzimanje odgovarajućih mjera za smanjenje onečišćenja okoliša unutar Maziva Zagreb i okoliša gdje se proizvodi koriste;
- stalno usklađivanje s važećim zakonima i provedbenim propisima.

Za ostvarenje navedenih namjera Maziva Zagreb će uložiti napore na:

- smanjenju ispuštanja otpadnih tvari već kod njihovog nastanka;
- izboru sirovina i razvoju proizvoda manje štetnih za okoliš;
- uvođenju novih tehnologija s ciljem smanjenja negativnih utjecaja na okoliš, te potrošnje sirovina i prirodnih resursa;
- besprijekornom održavanju sredstava rada koja imaju utjecaj na okoliš;
- optimalizaciji korištenja energije i sirovina ponovnim korištenjem i/ili reciklažom tehnološkog otpada ili korištenih proizvoda;
- razvoju svijesti i osposobljavaju zaposlenih pri provođenju konkretnih mjera zaštite okoliša.

Uspjeh sustava osiguranja kvalitete i zaštite okoliša je sastavni dio općeg poslovnog uspjeha Maziva Zagreb.

Upoznavanjem zaposlenika, kooperanata, dobavljača i korisnika gotovih proizvoda sa politikom kvalitete i zaštite okoliša pružamo priliku da i oni, u okviru svojih aktivnosti, doprinose kvaliteti i zaštiti okoliša.

Naš slogan glasi:

KVALITETAN PROIZVOD, ZADOVOLJAN KUPAC, ZADOVOLJAN ZAPOSLENIK, ČIST OKOLIŠ

Svi zaposleni sudjeluju u primjeni sustava i kontinuirano ga unapređuju.

Politika je dostupna javnosti.

ASPEKTI OKOLIŠA

Maziva Zagreb utječu na stanje okoliša posredno korištenjem gotovih proizvoda u primjeni i neposredno emisijama i ispuštanjima kao posljedicom tehnološkog procesa. Svijesni tih, kao i činjenice da su njena postrojenja smještena na vodozaštitnom području, u Mazivima Zagreb se već dugo prate trendovi u zaštiti okoliša, a potpun nadzor nad svim aspektima koji mogu utjecati na stanje okoliša postignut je uspostavom i integriranjem sustava upravljanja zaštitom okoliša po normi ISO 14001.

Procjena aspekata obuhvaća sve aktivnosti, proizvode ili usluge koje mogu djelovati na okoliš, a na koje tvrtka može utjecati. Proces utvrđivanja značajnih aspekata okoliša vezanih za djelatnosti u Mazivima Zagreb razmatra:

- a) emisije u zrak
- b) emisije u vodu
- c) upravljanje otpadom
- d) onečišćenje tla
- e) uporabu sirovina i prirodnih dobara
- f) ostala lokalna pitanja okoliša i zajednice

i to kroz uobičajene uvjete, isključenja i uključenja kao i moguće značajne utjecaje vezane za izvanredne situacije.

ZAKONSKI I OSTALI ZAHTJEVI

Relevantni zakonski i drugi zahtjevi kojima podliježu djelatnosti, proizvodi ili usluge Maziva Zagreb, neizbježno utječu na sve procese unutar tvrtke, od djelatnosti proizvodnje, skladištenja, dispozicije otpada i dr., a ponekad direktno usmjeravaju i razvojne i investicijske planove. Norma ISO 14001 propisuje nadzor nad važećom legislativom s područja zaštite okoliša, kako bi se pravodobno reagiralo na bilo kakvo odstupanje od zakonskih i drugih zahtjeva.

CILJEVI I ZADACI

Ciljevi zaštite okoliša u Mazivima Zagreb usklađeni su s Politikom prema okolišu, te nužno odražavaju jasno određenje tvrtke prema kontinuiranom poboljšanju.

Ciljevi obuhvaćaju sve aspekte koji imaju značajan utjecaj na okoliš, kao i druge zahtjeve koji mogu biti posljedica stavova različitih zainteresiranih strana, od upravnih organa, nevladinih organizacija, javnosti, partnerskih tvrtki ili pojedinaca.

Zadaci zaštite okoliša postavljaju se u svrhu dostizanja postavljenih ciljeva i obuhvaćaju konkretne okvire provođenja.

Ciljevi i zadaci su realni i ostvarivi, poštujući tehnološke i financijske potencijale, na načelima održivog razvoja. Ciljevi uključuju:

- smanjenje otpada i iskorištavanje resursa;
- smanjenje ili eliminaciju ispuštenih štetnih tvari;
- razvoj proizvoda s minimalnim štetnim utjecajem na okoliš;
- kontrolu utjecaja izvornih sirovina;
- minimaliziranje bilo kakvih štetnih utjecaja novoga razvoja;
- promicanje svijesti o zaštiti okoliša.

Napredak u ostvarenju nekog cilja mjeri se korištenjem pokazatelja stanja okoliša, pa je stoga potrebno definirati mjerljive pokazatelje, koji mogu poslužiti kao osnova za procjenu stanja okoliša.

PROGRAMI UPRAVLJANJA ZAŠTITOM OKOLIŠA

Provedbom konkretnih programa zaštite okoliša omogućuje se postizanje postavljenih ciljeva i zadataka zaštite okoliša.

Pojedini se programi realiziraju u određenim organizacijskim cjelinama ili na razini Maziva Zagreb.

Izrada i uporaba jednog ili više programa ključni je čimbenik uspješne primjene sustava upravljanja okolišem. Program opisuje kako će se doseći ciljevi i zadaci tvrtke, uključujući rokove i osobne odgovornosti za provođenje zadataka i programa proizašlih iz ciljeva Politike prema okolišu. Program se može odnositi na pojedine djelatnosti tvrtke, a za nove razvojne programe predviđena je i procjena stanja okoliša prije, tijekom i nakon realizacije projekta.

Programi sadržavaju:

- imenovane osobe odgovorne za ostvarenje ciljeva i zadataka na svim funkcijama i razinama u Mazivima Zagreb;
- sredstva i vremenske okvire za ostvarenje tih ciljeva.

Realizacija ostvarenja programa prati se na osnovi dobivenih izvještaja od strane nositelja zadataka, o čemu se izvještuje Stručni kolegij i direktor Maziva Zagreb.

TRŽIŠTE DIKTIRA RAZVOJ

Razvoj mazivih ulja i masti tijesno je povezan s razvojem strojeva i vozila, pa je prirodno da se s njime usklađuje.

Najnoviji trendovi u proizvodnji mazivih ulja i masti te u podmazivanju, u svijetu "diktata" industrije i prometa, pa i okolnosti na tržištu maziva, jesu: veća kvaliteta, bolja radna svojstva, duži vijek trajanja maziva uz veća opterećenja i više radne temperature te manje onečišćenje okoliša i ugrožavanje zdravlja ljudi.

I Zagrebačka Maziva planiraju poboljšanja u kvaliteti postojećeg programa maziva i prilagodbu zahtjevima tržišta, što podrazumijeva nove formulacije, niže cijene, smanjivanje asortimana, nov pristup primjenskim svojstvima, a posebice zbrinjavanje rabljenih ulja, zauljenih voda i emulzija te rabljenog antifrizna itd.

ISPLATIVA OBRADA RABLJENIH ULJA

Jedan od utvrđenih značajnih aspekata okoliša u sustavu upravljanja zaštitom okoliša su rabljena ulja, emulzije i antifriz te zauljene vode, čiji je prihvata od potrošača Ininih maziva utvrđen kao cilj, a organizacija njihova zbrinjavanja uključena u plan razvoja do 2007. godine kao jedan od 14 razvojnih projekata koji definiraju potpuno nove poslovne aktivnosti u Mazivima. Taj razvojni projekt je završen, a prihvata rabljenih ulja i zauljenih voda je od ove godine postao uobičajenom uslugom za potrošače Ininih maziva.

Za novu su djelatnost dobivena sva ovlaštenja od ovlaštenih organa - Državne uprave za zaštitu prirode i okoliša, koja je izdala suglasnost za obavljanje stručnih poslova zaštite okoliša u svezi s praćenjem stanja okoliša, te nakon očevida opreme, skadišnog prostora i uređaja, izdala i rješenje kojim su Maziva Zagreb postala ovlaštenim obrađivačem opasnog otpada. U tom "svojstvu" uključena su u projekt

zbrinjavanja rabljenih ulja na razini cijele INE. Osobito je važno to što za novu djelatnost nisu bila potrebna nova ulaganja, već su se iskoristili raspoloživi resursi - ljudi, spremišni prostor i oprema.

Osim imidža ekološke kuće, a time i komparativnih, marketinških prednosti u odnosu na konkurenciju, nova je djelatnost ubrzano iskazala pozitivne i vrlo dobre ekonomske efekte.

PRIPRAVNOST I ODZIV U IZVANREDNIM SITUACIJAMA

Utvrđene su mogućnosti pojavljivanja incidentnih situacija, te osigurana pripravnost svih - raspoloživih sredstava, opreme i ljudi, kako bi se pravovremeno reagiralo u takvim slučajevima.

Postupci pripravnosti i odziva se primjenjuju u svim organizacijskim cjelinama Maziva Zagreb gdje su uočena mjesta mogućeg pojavljivanja izvanredne situacije, kao i u onim cjelinama koje su odgovorne za provođenje preventivnih i interventnih mjera zaštite.

Obzirom na postojeću zakonsku regulativu Maziva Zagreb su izradila Pravilnik o preventivnim mjerama i o postupanju u incidentnim situacijama kod zagađivanja voda, te Plan zaštite od požara i tehnološke eksplozije.

Oba ova dokumenta u potpunosti pokrivaju zahtjeve norme ISO 14001 sadržane u ovoj točki, a koji se odnose na utvrđivanje mogućnosti i odziva za slučaj izvanrednih situacija, te preventivno djelovanje i ublažavanje posljedica.

Oba propisa razlikuju žurno izvješćivanje i završno izvješćivanje s analizom događaja.

Zakonske obveze o pozivanju i obavješćivanju nadležnih institucija su navedene u Pravilniku o preventivnim mjerama i o postupanju u incidentnim situacijama kod zagađivanja voda, te Planu zaštite od požara i tehnološke eksplozije.

KOMUNIKACIJA

Cilj je održavati i razvijati primjerene oblike komuniciranja i izvješćivanja kako između različitih razina unutar Maziva Zagreb, tako i izvan njih i omogućiti pristup svim zainteresiranim stranama pitanjima zaštite okoliša, pružiti vjerodostojne odgovore, te dokumentirati cjelokupnu komunikaciju.

Komunikacija od najvišeg posloводства do najmanjih organizacijskih cjelina, i obrnuto, osigurava upoznavanje svih zaposlenika s Politikom prema okolišu, sa stupnjem njezinog ostvarivanja, te s eventualnim odstupanjima.

Izvješćivanje prema vanjskim institucijama omogućuje redoviti nadzor procesa, proizvoda i usluga Maziva Zagreb koji imaju, ili mogu imati, negativan utjecaj na okoliš, te uvid u aktivnosti koje se poduzimaju s ciljem smanjenja takvog utjecaja.

Jasnom i nedvosmislenom komunikacijom s inspekcijskim službama, lokalnim vlastima, javnosti i drugim zainteresiranim stranama, osigurava se status otvorenog i stručnog sugovornika, svjesnog vlastite odgovornosti prema okolišu. Ovakav pristup pouzdano jača ugled tvrtke na sve zahtjevnijem tržištu, na kojem briga za okoliš postaje značajna odrednica poslovanja.

ZAKLJUČAK

Integriranjem sustava upravljanja zaštitom okoliša u postojeći sustav osiguranja kvalitete Maziva Zagreb su osigurala nadzor nad svim aspektima koji mogu utjecati na stanje okoliša. Sustavom su obuhvaćeni i razvojni programi koji govore o razvoju proizvoda manje štetnih za okoliš, zatim programi ušteda na energentima te programi koji proizlaze iz utvrđenih značajnih aspekata okoliša.

Trenutno se razvijaju proizvodi manje štetni za okoliš i to iz područja emulzijskih sredstava za obradu metala, iz područja zupčaničkih ulja, hidrauličnih ulja, ulja za automatske mjenjače, mazivih masti, antifrizi i ulja za građevinske oplaste. Osim toga, Maziva Zagreb su uključena na razini INE usvojen, projekt zbrinjavanja rabljenih ulja i to kao ovlaštenu obrađivača opasnog otpada, a imaju i suglasnost Državne uprave za zaštitu prirode i okoliša za obavljanje stručnih poslova zaštite okoliša u svezi praćenja stanja okoliša (monitoring).

Na lokaciji Maziva Zagreb svi su čimbenici utjecaja na okoliš pod nadzorom - to je sada i službeno potvrđeno certificiranjem.

Rad na unapređivanju i poboljšanju sustava kvalitete ima svoj neprekinuti kontinuitet kroz opredjeljenost posloводства za jedinstvenu koncepciju upravljanja svim procesima, kroz organizirani i disciplinirani timski rad, stalno ulaganje u ljude, u njihovu izobrazbu.

Profesionalci, koji se bave kvalitetom u Mazivima Zagreb, kao moto svog rada i poticaj svim zaposlenicima često ističu misao Thomasa A. Edisona, koja glasi: "Uvijek postoji način da se učini bolje. Nađi ga".

Literatura:

1. ISO 14001: 1996, Environmental management systems

- Specification with guidance for use.
- 2. ISO 14004:1996, Environmental management systems - General guidelines on principles, systems and supporting techniques.
- 3. ISO 14050:1998, Environmental management - Vocabulary.